Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

SAGLIG REGISTRANT

for

DANSKE KULTURHISTORISKE MUSEER

Af

SVEND JESPERSEN

1940

Revideret af

PETER MICHELSEN, HOLGER RASMUSSEN

OG BJARNE STOKLUND

1954

NATIONALMUSEET

1954

SAGLIG REGISTRANT

for

DANSKE KULTURHISTORISKE MUSEER

Af

SVEND JESPERSEN

1940

Revideret af

PETER MICHELSEN, HOLGER RASMUSSEN

OG BJARNE STOKLUND

1954

NATIONALMUSEET

1954

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forbemærkninger 5
Indledning med registreringsregler m.v. 7
Registrantens hovedgrupper 13
Registranten 15
Register over grupper 61

FORBEMÆRKNINGER

til den reviderede registrant

Den registrant, som udarbejdedes i 1940 til benyttelse ved ordningen af samlingerne i Nationalmuseets 3. afdeling, har siden været anvendt og har således bevist sin brugbarhed. I den forløbne tid er der stadig dukket nye problemer op. Også i fremtiden vil tvivlstilfælde opstå, da det næppe vil være muligt at skabe en i praksis anvendelig registrant, der tillige er i stand til at dække alle menneskelivets fænomener. Hidtil er de opståede spørgsmål blevet klaret administrativt ved ændringer og tilføjelser i registranten inden for dens bestående rammer. I det lange løb ville en fortsættelse heraf ikke være tilfredsstillende, og der har da også i afdelingen længe været almindelig enighed om, at registranten efter en vis årrække skulle revideres ud fra de indhøstede erfaringer.

En sådan revision har nu fundet sted. Herved har man dog søgt at ændre mindst muligt, dels fordi en for radikal ændring ville give alt for meget arbejde med at nyordne det forhåndenværende materiale, dels – og navnlig – fordi registranten efter vor mening i sin bærende idé og udformning kommer så nær det ønskelige, som man kan kræve til brug i samlinger af den karakter, 3. afdeling har. De almene indvendinger, der kan rettes mod den, gælder først og fremmest, at det for tydeligt kan spores, at udgangspunktet ved dens udarbejdelse har været bondekulturen. Den har derfor en vis slagside, således at den navnlig i grupperne, der vedrører samfundets struktur, er for snæver. De væsentligste ændringer og rettelser falder derfor inden

for denne del, men i øvrigt har vi også på andre områder søgt at gøre registranten rummeligere og på visse punkter klarere.

Revisionen er foretaget i samråd med 3. afdelings øvrige personale og med museumskonsulent, cand. mag. Poul Halkjær Kristensen, hvis erfaringer fra arbejdet i provinsmuseerne herved er kommet registranten til gode. Museumsinspektør, mag. art. Svend Jespersen har udarbejdet en ny indledning.

København i august 1954.

Peter Michelsen. *Holger Rasmussen.* *Bjarne Stoklund.*

INDLEDNING

Nærværende registrant fremkom første gang i 1940. Sammen med det af Dansk Kulturhistorisk Museumsforenings registrantudvalg udarbejdede forslag, redigeret af Helge Søgård, udsendtes den i duplikat til den nævnte forenings medlemmer samt museumsmænd i vore nordiske nabolande (jfr. Fortid og Nutid XIV, 116), og nu 14 år efter foreligger en ny, revideret udgave. Det var også tiltrængt. Undertegnede skal være den første til at indrømme, at registrantens førsteudgave ikke er noget fuldkomment apparat i sine detailler, og ligeså beredvilligt skal jeg give mine revisorer ret i, at den har en vis slagside til fordel for bondekulturen. De ændringer og tilføjelser, der nu er foretaget, kan jeg derfor helt og holdent bifalde. De burde, i al fald for en vis dels vedkommende, allerede have været gennemført i førsteudgaven. At de ikke blev det, kan kun tilskrives, at min viden og indsigt dengang ikke har strakt så vidt, som det var ønskeligt, når man kastede sig ud i en så kompliceret opgave som den at affatte en virkelig brugbar sagregistrant. På den anden side vil jeg dog gerne have lov at pege på, at forholdene i 1939—40, da registranten blev til, stillede sig ganske anderledes end i dag. Den moderne folkelivsforsknings synspunkter og metoder var dengang endnu ikke knæsatte i Folkemuseet, og dettes kartoteker med deres righoldige, let benyttelige eksempelmateriale eksisterede ikke.

Registranten er blevet udbygget i den nye udgave; men uforandret er det princip, den er opbygget på. Som i førsteudgaven er dens forskellige over- og undergrupper derfor stadig i videste

omfang identiske med de komplekser eller led, hvori den materielle kultur opdeler sig for os i det levende liv.

Også i gruppeopstillingen er praksis fra førsteudgaven bibeholdt. De grupper, der gælder det almene, det for hele samfundet fælles, er anbragt forrest og foran grupperne for de ting, som mere snævert er knyttet til familien og de enkelte individer, mens endelig de deciderede særgrupper er anbragt sidst.

Det er et spørgsmål, som i høj grad kan debatteres, om det her brugte ordningssystem med virkeligt held også kan anvendes på de egentlige hovedkartoteker i de museer, der hovedsagelig eller udelukkende rummer arkæologiske samlinger (specialmuseer og -samlinger vil jeg helt se bort fra), såfremt man da ikke i disse museer arbejder med dobbeltkartoteker; men for alle museer med større samlinger af Folkemuseets art er systemet så absolut at foretrække frem for noget andet, og det er tilmed det eneste, som man virkelig har sikkerhed for ikke vil blive sprængt ved tilvækst i samlingerne fremover. Endelig har dette system endnu en meget væsentlig fordel. Det lader sig umiddelbart anvende både på genstandskartoteket, på billedarkivet og på arkivet for traditionsoptegnelser, samt ikke at forglemme også ved magasinordningen.

REGISTRERINGSREGLER OG KOMMENTARER

Af rent praktiske grunde er følgende registreringsregler med kommentar kun formuleret med henblik på genstandskartoteket. Der er een enkel og simpel

HOVEDREGEL:

Genstande og redskaber anbringes under den gruppe, som de efter deres funktion hører til.

Heri ligger, at det er en forudsætning for at kunne anbringe genstandskortene rigtigt i kartoteket, at man har sikker viden om, hvad de pågældende redskaber eller genstande bruges til. Kendes deres funktion ikke, må deres kort enten anbringes un-

der gruppen Arts- og typebestemmelige genstande eller gruppen Helt ubestemmelige genstande, alt efter hvor nøje en bestemmelse af dem kan gøres.

Anm. 1. Een undtagelse er der dog fra hovedreglen: Hele genstande og redskaber fra samlede jordfund holdes sammen med det øvrige fra fundene i helheder under gruppen Udgravninger, selv om de med sikkerhed lader sig bestemme og indordne under en af funktionsgrupperne eller gruppen Arts- og typebestemmelige genstande; men under den eller de grupper, hvor disse genstande og redskaber normalt ville være blevet placeret, sættes henvisningskort til deres plads under gruppen Udgravninger.

Anm. 2. Genstande og redskaber, hvis funktion ikke er nøje afgrænset til et enkelt brugsområde, placeres under gruppen for det fælles tilknytningssted (opbevaringssted). Kurve, spande o.l., der både bruges til transport og opbevaring, anbringes således under gruppen J 3 b (køkken- og bryggerstøj) eller gruppen J 1 (forskellige redskaber og genstande i udhuse), alt efter deres art. Spader, river, forke o.l., hvis brug ikke bestemt kan afgrænses, anbringes ligeledes under gruppen J 1. — Men reglen gælder naturligvis ikke, hvis det sikkert vides om nogen af disse genstande eller redskaber, at de kun har haft een bestemt anvendelse, da de jo i så fald ordnes efter den almindelige hovedregel.

Anm. 3. Samlede sammenhørende enheder anbringes forrest i de pågældende grupper, men med henvisninger hertil under de enkelte stykkers respektive grupper. Eks.: Hele møblementer og møbelsæt er gruppe a) under gruppen Indbo, og hertil henvises under grupperne for Borde o.s.v., alt efter hvilke dele møblementet består af.

»se« + *gruppenummer*, vedføjet en genstandsbetegnelse, betyder, at vedkommende genstand skal anbringes under den gruppe, der henvises til.

»jfr.« + *gruppenummer*, vedføjet en genstandsbetegnelse, betyder, at vedkommende genstand også har tilknytning til den gruppe, der henvises til, således at man må efterse under begge grupper, hvis man vil have alle oplysninger om vedkommende genstand (form, brug, forekomst). Da disse henvisninger findes i kartoteket og ligeledes kan påføres fanekortene i kartoteket (hvis berøringen gælder hele gruppen) eller særlig indsatte, faste henvisningskort, vil det kun i særtilfælde være nødvendigt at foretage henvisninger på de enkelte kort i kartoteket. — Eks.: En almindelig klædning kan have været anvendt som brudedragt; der henvises i så fald til den pågældende dragtgruppe under gruppen Ægteskab. Fælles maltkølle hører ejendomsmæssigt set hjemme under gruppen Ejendele til fælles afbenyttelse under hovedgruppen Sogn og landsby; forekommer der derfor

oplysninger om en sådan under gruppen Brygning, må der foretages henvisning hertil under førstnævnte gruppe. Og omvendt i omvendte tilfælde.

ARKIVORDNING, JOURNALISERING OG MAGASINORDNING I DANSK FOLKEMUSEUM

Det kan måske være andre til nytte, om der her ganske kort gøres rede for arkivordning m.v. i Dansk Folkemuseum.

Folkemuseets arkiv falder i 3 afdelinger, gældende for 1) Genstandssamlingerne, 2) Billedarkivet og 3) Arkivet for optegnelser og opmålinger, samt fund- og udgravningsberetninger.

Journaliseringen for genstandssamlingerne omfatter 1) Hovedjournalen, 2) Genstandskartoteket, 3) Topografiske register og 4) Navneregistret. I hovedjournalen registreres genstandene i fortløbende nummerorden for hvert år; genstandsnumrene er derfor årsangivne. Genstandskartoteket er ordnet sagligt efter nærværende registrant og inden for de enkelte grupper topografisk efter nedennævnte sogneliste. På kartotekkortene er genstandene udførligt beskrevet, og kortene forsynes i videst muligt omfang med fotografier eller tegninger af genstandene. På de topografiske registersedler er genstandene kun beskrevet med de nødtørftigste angivelser for identifikation, og sedlerne ordnes sognevis efter rækkefølgen i Trap Danmark, idet man benytter den sognenummerering, der er udarbejdet på grundlag heraf (se: Festskrift til Feilberg, Kbh. 1911 (= Danske Studier 1911) og Sønderjyske Årbøger 1931). I navneregistret indføres alle navne (mester, sælger, ejer, indskrevne navne eller initialer m. m.), som har tilknytning til genstandene i samlingerne.

Billedarkivet omfatter 1) Negativarkivet, 2) Billedkartoteket og 3) Topografiske register. Negativerne registreres i 1) Negativjournalen og 2) Topografiske register. Negativjournalen føres med fortløbende nummerering, og i arkivet ordnes negativerne i nummerorden. I billedkartoteket finder man fotoaftrykkene opklæbede på kartotekkort (dog ikke fotos af genstande i samlingerne; disse er som sagt opklæbet på genstandskartote-

kets kort) med billedtekst, og disse kort er ordnet sagligt efter nærværende registrant. Det topografiske register er ordnet efter den nummererede sogneliste.

Arkivet for optegnelser og opmålinger er også ordnet sagligt efter nærværende registrant. Journaliseringen omfatter 1) Hovedjournalen, 2) Meddelerregistret og 3) Topografiske register. I hovedjournalen registreres hver enkelt optegnelse med fortløbende nummerering. Meddelerregistret er ordnet alfabetisk, og på hver meddelers (optegners) kort registreres indkomne optegnelser og den førte korrespondance. Det topografiske register er ordnet efter sognelisten.

Også i magasinordningen har man nu i Folkemuseet i det omfang, pladsforholdene har tilladt det, gennemført registrantens system.

København i maj 1954.

Svend Jespersen.

REGISTRANTENS HOVEDGRUPPER

A. Natur 15
B. Mennesker 16
C. Befolkning 16
D. Stat og samfund 18
E. Samfærdsel 31
F. Næringsliv 33
G. Vare- og pengeomsætning 41
H. Bebyggelse 43
I. Bygninger og husbygning 43
J. Inventar 47
K. Husholdning 51
L. Tekstiltilvirkning 53
M. Tekstiler 54
N. Dragter 55
O. Genstande til personlig brug 57
P. Arts- og typebestemmelige genstande 58
Q. Helt ubestemmelige genstande 59
R. Forfalskninger 59
S. Udgravninger 59
T. Museumshistorie 59

A. NATUR

1. GLOBER OG LANDKORT

2. JORDEN

herunder kort og billeder af samt betegnelser for landskab, jordoverfladens form, beskaffenhed, bestanddele, bevoksning og kultur (kulturlandskab).

Terrænforbedring, se F 1 s.

3. VANDET

herunder kort og billeder af samt betegnelser for salt- (hav-) og ferskvand, vandløb, overflade- og grundvand; endvidere stormfloder og oversvømmelser (forholdsregler herimod, se F 1 s).

4. HIMMELLEGEMER

herunder kort og billeder af samt betegnelser for disse; endvidere stjernebilleder og verdenshjørner.

Forestillinger knyttet til himmellegemer, f. eks. astrologi, se D 13; vejrregler, se A 5.

5. VEJR

herunder kort og billeder af samt betegnelser for vejr og vejrlig; endvidere skyformationer, vejrspådomme og -regler (jfr. D 26 c) samt vindfløje (jfr. I 1 h), vejrglas og andre tilsvarende instrumenter.

6. VILDE PLANTER
d. v. s. såvel urter som træer og buske; herunder billeder og herbarier.
Udnyttelse af vilde planter, se F 2; markukrudt, jfr. F 1; lægeplanter, jfr. D 21 a.
Dyrkede planter, se F 1, 3 og 4 samt D 21 a.

7. VILDE DYR
herunder billeder af og betegnelser for pattedyr, fugle, fisk, krybdyr, insekter o. l.; unge og voksne dyr; han- og hundyr; brunst og parring samt deres øvrige liv, herunder redebygning (reder og fuglekasser).
Jagtvildt, jfr. F 6; ukræ og utøj, jfr. D 22.
Husdyr, se F 1 t.

B. MENNESKER

1. MENNESKETYPER
herunder antropologisk materiale som beskrivelser og billeder af mennesker med henblik på deres udseende og karakter.
Jfr. C 2.

2. DET MENNESKELIGE LEGEME
herunder anatomisk og fysiologisk materiale som beskrivelser og billeder af legemsdele og deres funktioner.

3. MAND OG KVINDE
herunder om forholdet mellem kønnene (ægteskab, se D 27 d), kønslivet, erotika samt bordeller og prostitution.

C. BEFOLKNING

1. BEFOLKNINGSGRUPPER
herunder oplysninger om enkeltpersoner, befolkningsgrup-

per eller et områdes, en bys befolkning (herkomst, indbyrdes forhold o.l.).

2. SÆRLIGE BEFOLKNINGSELEMENTER
d.v.s. grupper med særligt socialt og kulturelt præg som zigeunere, rakkere (jfr. D 3), skærslibere og tiggere (jfr. D 9 b).

3. FAMILIE
herunder om familiemedlemmer og deres indbyrdes forbindelser, familieliv, slægtstavler og personalia.

4. TYENDE
d.v.s. tjenestefolk, daglejere og husmænd; herunder om stilling, arbejde og løn samt tyendedragter o.l.

5. OMGANGSFORMER
d.v.s. sådanne, som ikke er knyttet til bestemte lejligheder, f.eks. tiltale, hilseformer, visitter, etikette, takt og tone.
Omgangsformer knyttet til en bestemt lejlighed anbringes under den specielle gruppe, f.eks. bordskik, se K 1 g; kondolencer, se D 27 f.

6. PERSON- OG TILNAVNE
herunder også øge-, kæle- og kaldenavne.

7. SPROG
i almindelighed; herunder enkelte befolkningsgruppers sprog, slang, eder, skældsord samt personlige udtryksformer.
Sprog knyttet til bestemte erhverv (f.eks. håndværkersprog) eller institutioner (f.eks. skolesprog, kancellisprog) sættes under de respektive grupper.

8. FORTÆLLINGER
herunder sagn, eventyr, folkelige fortællinger samt anekdoter.

9. VISER

10. RIM OG REMSER

11. ORDSPROG, MUNDHELD OG TALEMÅDER

12. GÅDER

D. STAT OG SAMFUND

1. REGERING OG ADMINISTRATION
herunder statsoverhoveder, kroning, salving, valg af statsoverhoveder (hofholdning, se D 6); administrativ inddeling, regeringskontorer, lens- og amtsstyre, gesandtskaber, konsulater o.l.;
endvidere regerings- og administrationsbygninger (slotte, se I 3) samt rigsarkiv og landsarkiver (øvrige offentlige og private arkiver, se de respektive saggrupper).

2. LOVGIVNING
herunder landsting, »danehof«, stænderforsamlinger, grundlovgivende forsamlinger og rigsdag; lovgivningsarbejde og lovenes nedfældelse; valg af lovgivende forsamling (partier og valgmøder, se D 7 a) samt folkeafstemninger (nationalitetsafstemninger, se D 7 b).

3. RETSVÆSEN
herunder ting og domstole; vægtere, politi, gendarmer (grænsegendarmer, se D 4) og sognefoged; fængselsvæsen; retsantikviteter, straffe- og torturinstrumenter; rettersted, bøddel og rakker (jfr. C 2); uniformer og værdighedstegn; fangedragter; endvidere retsdokumenter.

4. OFFENTLIGE AFGIFTER
d.v.s. alle former for afgifter til det offentlige: Direkte og

indirekte skatter, told- og forbrugsafgifter, accise samt embedsmænd og bygninger knyttet dertil; herunder endvidere pligtarbejder.

5. MILITÆRVÆSEN

a. *Militær organisation*
herunder administration og inddeling, officerskorps, hvervning og værnepligt, lønninger (herunder rytter- og bådsmandshuse), indkvartering og forplejningsvæsen; endvidere borgervæbning og andre militære korps samt guerillastyrker.

b. *Militære operationer*
herunder eksercits, manøvrer og krigshandlinger, guerillavirksomhed, sabotage o.l.

c. *Militære anlæg*
som befæstninger, kaserner, depoter, skydebaner o.l.
Jfr. I 3.

d. *Våben*
herunder hug-, stik- og slagvåben (morgenstjerner, se D 8 a; ikke-militære uniformskårder grupperes sammen med de pågældende uniformer; private våben, se O 16), håndskydevåben (buer, armbrøster, krudtvåben), store skydevåben (kastemaskiner, kanoner), stormstiger, klatrehager o.l., dækvåben (hjælme, skjolde og rustninger) samt alt tilbehør til de nævnte våben.

e. *Krigsmaskiner*
f.eks. tanks, krigsskibe, bombe- og jagermaskiner.

f. *Militære transportmidler*

g. *Militære faner og bannere*
eller dele af sådanne, f.eks. fanestænger og -spidser.

h. *Militære uniformer*
herunder hele uniformer, uniformsdele samt uniformstilbehør.

i. *Andet militært udstyr*
som feltflasker, tornystre o.l.

6. HOF
herunder hofetat, hofetikette o.l.

7. OFFENTLIGT LIV
a. *Politisk liv*
herunder om politiske foreninger og partier, politiske møder og valgmøder samt politiske tryksager, emblemer, partifaner o.l.; endvidere kvindesag (»blåstrømper«).
b. *Nationalt liv*
herunder om nationale tilkendegivelser som folkemøder og alsang; nationalitetskampe og forholdet i grænseområder (herunder afstemninger); skandinavisme o.l.; endvidere flagning i almindelighed.
c. *Selskaber og foreninger*
her grupperes sådanne, der ikke efter deres formål kan henføres til andre grupper, f.eks. selskabelige foreninger i almindelighed, frimurere, rotary, afholdsforeninger, våbenbrødre o.l.
Borgerforeninger og skydeselskaber, se D 8 c; sangforeninger, se D 28 i; faglige organisationer, se de respektive saggrupper.
d. *Udmærkelser*
herunder medailler som udmærkelsestegn, ordner, hæderstitler (f.eks. justitsråd), »patenter« (adelsbreve) samt takkeaudienser og -skrivelser.
e. *Monumenter*
som statuer, springvand o.l.; herunder også medailler slået til minde om historiske begivenheder, men ikke tildelt som udmærkelsestegn.

8. KØBSTAD
a. *Bystyre og -administration*

herunder magistrat o.l.; købstadens bestillingsmænd, f.eks. kæmner, vægter, trommeslager, skraldemand; endvidere byvåben samt signeter, segl o.l.
Afgifter, se D 4.

b. *Ejendele til fælles afbenyttelse*
herunder bytyr og -orne (jfr. F 1 t og u), fælles grus- og sandgrav, fælles jord, fælles eng eller anden græsning (jfr. F 1), fælles mose (jfr. K 4), fælles maltkølle (jfr. I 1 l), fælles hørovn (jfr. L 1), fælles brønd (jfr. D 24 a).
Arbejder, som udføres i fællesskab, se specialgrupperne for de pågældende arbejder, f.eks. E 1 for snekastning og vejarbejde.

c. *Købstadens liv*
herunder genstande, billeder og skildringer til belysning af livet i købstaden i almindelighed; endvidere lokale foreninger med selskabeligt og praktisk formål (f.eks. klubber, skydeselskaber og forskønnelsesforeninger) samt byfester, historiske optog o.l.
Borgervæbning, se D 5.

9. SOGN OG LANDSBY

a. *Sognets styre*
herunder sognestævne (kirkestævne) og sogneråd.

b. *Landsbyens styre*
herunder bystævne, bylavet og dets funktioner samt vider og vedtægter; endvidere landsbyens embedsmænd som byhyrde (jfr. F 1 u), bysmed (jfr. F 9 b, smed), stodderkonge (jfr. C 2) og jordemoder (jfr. D 27 b), deres aflønning og deres forhold til landsbyen.

c. *Ejendele til fælles afbenyttelse*
herunder bytyr og -orne (jfr. F 1 t og u), fælles grus- og sandgrav, fælles jord, fælles eng eller anden græsning (jfr. F 1), fælles mose (jfr. K 4), fælles maltkølle (jfr. I 1 l), fælles hørovn (jfr. L 1), fælles brønd (jfr. D 24 a).
Arbejder, som udføres i fællesskab, se specialgrupperne for de pågældende arbejder, f.eks. E 1 for snekastning og vejarbejde.

d. *Sognets og landsbyens liv*
herunder gildeslav, livet i forsamlingshuset o.l.
Jfr. D 7, 27 og 28 b.

10. HERREGÅRD

a. *Herregårdens administration*
herunder funktionærer som ride- og ladefoged samt herregårdens øvrighedsforhold til bønderne, herunder strafferedskaber (jfr. D 3).
Herregårdstyende, se C 4; herregårdsgartner, se F 3; herregårdsskytte, se F 6; herregårdsskovfoged, se F 4.

b. *Fæste og hoveri*
herunder fæsteafgift, landgilde og fæstebreve samt hovarbejde, hovstok o.l.

c. *Herregårdens liv*
herunder anbringes genstande, billeder og skildringer til belysning af familiens og hele husstandens liv samt forholdet mellem de enkelte grupper i husstanden; endvidere forholdet mellem herskab og herregårdstyende på den ene side og omegnens bønder på den anden side, herunder også herregårdens fester for bønderne (høstgilde, jfr. F 1 m; midsommerfest, jfr. D 26 c).

11. KIRKEVÆSEN

a. *Kirkens administration*
herunder kirkens styre (bispe- og præstekonventer, landemoder, domkapitler, menighedsråd o.s.v.), kirkens inddeling (kirkeprovinser, bispedømmer, provstier, præstekald o.s.v.), kirkens indtægter (kirkeskat, -tiende, offer, indtægter af fast ejendom o.s.v.) og kirkens personale (bisp, præst, klokker, graver o.s.v.).

b. *Kirkebygninger*
herunder anbringes forrest i gruppen opmålinger, beskrivelser, billeder, modeller o.l. af hele bygninger eller sam-

menhørende enkeltheder og derefter detailler som grundplaner, konstruktioner, lukker og indvendig væg- og loftsdekoration.

Her grupperes endvidere klokketårne og -stabler (klokker, se D 11 c).

c. *Kirkeinventar*

herunder anbringes forrest i gruppen samlede inventarer og sammenhørende enheder og derefter enkeltheder.

Ligbårer, ligtæpper, ligfaner og andre ting, der kun benyttes ved jordefærd, se D 27 f; timeglas, jfr. D 25 b.

d. *Klostre*

herunder klostrenes administration, klosterlivet samt bygninger og inventar.

Klostrenes jordbrug og andre erhverv, se de pågældende grupper; klosterkirker, se D 11 b og c; klosterdragter, se D 11 e.

e. *Kirkelige dragter*

herunder præstekjoler, messehagler, bispehuer, bispe- og abbedstave, munke- og nonnedragter samt andre kirkelige dragter.

f. *Kirkegårde*

herunder om hele kirkegårdsanlæg samt enkeltheder som kirkegårdsdige, -låge, -port og kirkerist; endvidere kirkelade og -stald samt benhuse (jfr. D 27 f).

Gravminder, se D 27 f.

g. *Gudstjeneste*

herunder også altergang.

Genstande anvendt ved gudstjeneste, se D 11 c og e; kirkelige handlinger knyttet til livets højtider, se D 27.

h. *Missionsvirksomhed*

d.v.s. såvel ydre som indre mission; herunder missionshuse o.l.

12. RELIGIØST LIV

d.v.s. enkeltpersoner og gruppers tro og handlemåde, der ikke finder udtryk gennem kirkevæsen, f.eks. andagt i hjem-

met, religiøse skrifter og læsning deraf (huspostiller, salmebøger o.l.), folkebønner og sentenser (sentensstykker til ophængning i stuer, se J 2 u) samt religiøse møder i hjemmene.

13. FOLKETRO

herunder grupperes overtroiske forestillinger, astrologi, hekseri og trolddom, varsler o.l., men kun for så vidt de ikke kan henføres til en bestemt saggruppe. (Bønner mod vrid og blod anbringes således under D 21 a; varsler knyttet til årsfesterne under D 26; dødsvarsler under D 27 f; magi ved pløjning, høst, tærskning, røgt o.l. under F 1).

14. UNDERVISNING

d.v.s. alle arter af undervisning, også højere læreanstalter og hjemmeundervisning; herunder tekniske skoler, landbrugs- og højskoler o.l.

a. *Undervisningsadministration*
herunder om konsistorium, lærerforsamling o.l., rektorer, lærere, degne, huslærere o.s.v., undervisningsinspektion (bispe- og provstevisitats o.l.), skolejord, aflønning af lærere (offer, andre afgifter samt gaver o.l.); endvidere studenterkollegier o.l.

b. *Skolegang og undervisning*
herunder om undervisningsmåde, pensum, eksamen og andre prøver, eksamensbeviser samt lektielæsning.

c. *Skolebygninger*
herunder også lærerbolig.

d. *Skoleinventar*

e. *Skolerekvisitter*
herunder også skolebøger og forskrifter.

f. *Skolens liv*
herunder om studenterliv, kollegieliv, kostskoleliv og

peblinge; endvidere skolesprog og skoledragter (herunder også doktorkapper og -hatte samt studenterhuer).

15. OPLYSNING

herunder offentlige og private bogsamlinger, læseselskaber og foredragsforeninger.

Radio, se E 7.

16. BOG- OG SKRIFTVÆSEN

a. *Bogbind*

og dele heraf som forsatspapir og bogbeslag; endvidere løse bogomslag samt bogmærker.

b. *Bøger og breve*

herunder også manuskripter og arkivalier. I gruppen her anbringes dog kun sådant, som ikke efter indholdet kan henføres til en bestemt saggruppe.

Breve ud fra postalt synspunkt, se E 5.

c. *Skriverekvisitter*

herunder anbringes genstande som skrivemøbler, papirkurve, styli, fjerpenne, penneskafter og penne, penneknive, apparater til fjerpenneskæring, blækhuse, sandhuse, skrivetøjer, skrivemapper, papirknive o.s.v.

Skolerekvisitter, se D 14 e.

d. *Tegne- og malerekvisitter*

herunder anbringes genstande som tegnebestik, andre redskaber til tegning, linealer, fortegninger o.l. samt farvelader, staffelier, paletter, pensler o.l.

17. BOMÆRKER, SIGNETER OG SEGL

tilhørende privatpersoner; andre signeter og segl grupperes under de respektive institutioner.

Ursigneter, se D 25 b.

18. EFTERRETNINGS- OG NYHEDSTJENESTE

a. *Budstikke, signalflag, havn o.l.*

post- og telegrafvæsen, se E 5; telefonvæsen, se E 6; radiofoni, se E 7.

b. *Presse*

herunder også avislæsning og avisgilde.

Radioavis, se E 7.

19. FORSØRGELSESVÆSEN

a. *Forstanderskab og almisse*

tiggere, se C 2; stodderkonge, se D 9 b.

b. *Fattighus og -gård*

c. *Milde stiftelser og alderdomshjem*

d. *Aftægt*

e. *Børneforsorg*

herunder bl.a. børnehuse.

20. FORSIKRINGSVÆSEN

herunder almindelige forsikringer som pensionsforsikringer, enkekasser, ulykkes- og ansvarsforsikringer, der ikke kan henføres til en bestemt saggruppe.

Sygeforsikring og -kasser, se D 21 a; brandforsikring, se D 23 b; søforsikring, se E 3.

21. LÆGEVÆSEN

a. *Sygdomme og lægemidler*

herunder folkemedicin (lægeurter, jfr. A 6 og F 2 og 3), mumier, bævergejl, terra sigillata o.l. samt hellige kilder; endvidere sygeforsikring og -kasser.

b. *Læger*

herunder også bartskærer (jfr. F 9 b, barber) og »kloge folk«; endvidere genstande som lægeinstrumenter, doktorstole o.l.

c. *Hospitaler*

herunder hospitalsinventar.

Hospitaler som alderdomshjem, se D 19 c.

d. *Apoteker*
herunder apoteksinventar som skuffedarier, standbøsser og -krukker, flasker til medicin, salvekrukker o.l.; endvidere medicinalvarefabrikker.

22. RENLIGHED

a. *Sanitære forhold*
herunder almenoplysninger om disse (jfr. K 7); oplysninger om ukræ og utøj (dog ikke kropsligt, om dette se D 22 b); indretning af wc (jfr. I 1 a, I 2, 3, 4 og 5) o.l., herunder genstande som natstole og -potter, bækkener og uringlas; spyttebakker; endvidere rotte- og musefælder.
Genstande tilhørende læge eller hospital, se D 21 b og c.

b. *Personlig renlighed*
herunder almenoplysninger om dette forhold, indbefattet frisurer, parykker, utøj o.l., samt møbler og genstande som servanter, servantestel og dele deraf, vaskefade og -kander, håndklæder og badelagner, håndklædeholdere, badekar og -kummer, toiletborde, toiletbordsgarniture, toiletpuder, toiletskrin, -dåser og -skåle, kamme, børster, håndspejle, barbersager, kløpinde, neglerensere, tandstikkere, øreskeer og pudderkvaste.
Tøjvask og rengøring, se K 6 og 7.

23. BRANDVÆSEN

a. *Ildebrand*
herunder billeder og beskrivelser af ildebrande samt oplysninger om folketro knyttet hertil.

b. *Brandværn*
herunder sprøjtehus, branddam, skorstenssyn (jfr. F 9 b, skorstensfejer), brandstød, brandforsikring o.l.

c. *Brandkorps*

d. *Brandslukningsredskaber.*

24. VANDFORSYNING

a. *Brønde*

herunder også tilbehør som brøndvipper og -vinder, brøndstænger, brøndspande, pumper samt oplysninger om brøndgravning; her grupperes endvidere vandledninger og vandværker.

b. *Vandingssted og -trug*

fælles vandingssted, jfr. D 8 b og 9 c.

25. TIDSMÅLING

a. *Kalendere*

herunder årets inddeling i uger, måneder o.s.v. samt genstande som almanakker, kalendere, primstave og runekalendere.

Kalendere på tobaksdåser, se D 30 a.

b. *Ure*

herunder alle former for ure og dele deraf (samt urkæder med og uden vedhæng, ursigneter), indbefattet solure, timeglas og horometre.

Jfr. F 9 b, urmager.

26. ÅRETS GANG OG HØJTIDER

a. *Året*

d.v.s. årets rytme, arbejdslivet året igennem (jfr. F 1 a) og skiftet mellem hverdag og fest.

b. *Døgnet*

d.v.s. døgnets rytme, arbejdslivet døgnet igennem (jfr. F 1 a) og skiftet mellem arbejdstid, hviletid og fritid.

c. *Mærkedage*

d.v.s. kalenderdage og andre mærkedage som Valborgsdag, St. Hansdag o.s.v. (med undtagelse af de i de følgende grupper nævnte højtidsdage) samt heldige og uheldige dage; her anbringes endvidere binde- og gækkebreve.

Vejrspådomme, jfr. A 5.

d. *Jul*
e. *Nytår*
f. *Helligtrekonger*
g. *Fastelavn*
Ringridning, jfr. D 28 d.
h. *Påske*
i. *Pinse.*

27. LIVETS GANG OG HØJTIDER
a. *Levnedsbeskrivelser*
b. *Barndom*
d.v.s. tiden fra undfangelse til umiddelbart før ungdomsindvielse (konfirmation).
Herunder barsel og dåb (barselspande, se J 3 b), barselkonens kirkegang, dåbsdragter o.l.; barneudstyr som barnestole, gangstole, vugger, barnevogne, faldhatte (børnedragter, se N 1 c og N 2 c–e); endvidere børneopdragelse (undervisning, se D 14 b).
c. *Ungdom*
d.v.s. tiden fra og med ungdomsindvielse (konfirmation) til bryllup.
Herunder om ungdomslav; nattefrieri o.l. (jfr. B 3); endvidere om pebersvende og -møer.
d. *Ægteskab*
herunder indledning til ægteskab, frieri, trolovelse og bryllup (brudedragt, jfr. N 1 og 2; vielsesringe, se N 3 d; ægteskabsbrud, hanrej, jfr. B 3).
Kærestegaver anbringes i de grupper, hvor de brugsmæssigt hører til, men i gruppen her sættes henvisningskort.
e. *Fødselsdag*
f. *Død og begravelse*
herunder ligtøj (jfr. N 1 og 2), ligkister, ligbårer og -vogne med tilbehør (jfr. F 9 b), gravminder som mindevers, epitafier, faner o.l., sarkofager, gravsten, -træer, -rammer o.l.

Endvidere gravfund, men kun sådanne genstande som ikke kan brugsbestemmes, idet de brugsbestemmelige anbringes i de respektive specialgrupper, dog med henvisningskort i gruppen her.

28. FORLYSTELSESLIV

a. *Dans*

b. *Gilder og sammenkomster*
dog kun sådanne, som ikke er knyttet til nogen bestemt lejlighed.

c. *Idræt*
herunder også spejdervæsen o.l.
Ski, skøjter og slæder, jfr. E 2; legetøjsbolde, se D 28 f.

d. *Dystløb*
som turnering, stikken til stråmand, ringridning (jfr. D 26 g), dystløb på både o.l.

e. *Dyrekampe*
som hestekampe, hanekampe, tyrefægtning o.l.

f. *Leg*
herunder uden- og indendørs lege samt alle slags legetøj som spædbarnslegetøj; dukker, dukkedragter, dukkevogne med tilbehør, dukkehuse og -stuer med tilbehør, dukkemøbler (jfr. J 2 k); miniaturestel; byggeklodser; tinsoldater og andre opstillingsfigurer; sprællemænd; gyngeheste; mekanisk legetøj; stereoskoper og dertil hørende billeder; pyramidespejle o.l., kukkasser, kaleidoskoper, polymorfoskoper; skyggebilleder; teleoramaer; sammenlægnings- og puslespil.
Dukketeater, se D 28 k.

g. *Spil*
herunder kort- og brætspil (spilleborde, jfr. J 2 b) terninger, skrabnæse, »terre«, pindspil, kegler o.l. samt billedlotteri o.l.

h. *Lotterivæsen*

i. *Musik*
herunder musikere og spillemænd, musik- og sangforeninger, musikinstrumenter og noder samt spilledåser, fonografer o.l.
Specielle foreteelser som regimentsmusiker, militærsignaler, jagtsignaler, byhorn og -tromme, se de respektive specialgrupper.

j. *Teater*
herunder også biografer, pantomimeteater og revuer.

k. *Miniatureteater*
herunder dukke-, marionet- og handske- (»Mester Jakel«) teater.

l. *Gøgl*
herunder omvandrende gøglere, »Tivoli«, omrejsende tivolier, »Bakken«, cirkus, varieteer o.l.

29. KROER OG BEVÆRTNINGER
herunder hoteller, restauranter, traktørsteder, pensionater o.l.

30. TOBAK
a. *Tobaksrygning*
herunder piberygning og genstande hertil, cigar- og cigaretrygning og genstande hertil, glødfade og -tænger samt pibebrætter, -hylder, -etuier o.l.

b. *Snus*

c. *Skråtobak.*

E. SAMFÆRDSEL

1. GADER, VEJE OG BROER
herunder også stier, spange og vadesteder.
Endvidere gade- og vejvæsen, gade- og vejarbejde (herunder snekastning), gade- og vejbelægning; gadelygter, gadeskilte; milepæle, vejvisere samt varder og anden afmærkning som snekoste o.l.

2. LANDBEFORDRING OG TRANSPORT
herunder skøjter, ski, snesko, dyndsko o.l.;
springstokke o.l.;
bæreklæder, -åg, -børe, -stel, rygkurve o.l. (kurve og løb, se J 1 a og 3 b; spande, lejler og dunke, se J 3 b; sække, se J 1 a);
transport på hesteryg samt ridning og rideudstyr; forspand og seletøj;
vogne og andre samfærdsels- og transportmidler på hjul med tilhørende udstyr som kørepiske, vogntæpper, agehynder (jfr. J 2 c), fodposer, kørekapper, kørestøvler, hestedækkener, vognskrin, kufferter, vadsække, flaskefoder, rejseapoteker, rejselysestager o.s.v.;
slæder, kaner o.l. med tilbehør;
transport- og jernbanevæsen, herunder også hyrevogne, dagvogne og rutebiler.

3. SØFART
herunder sømandsliv (uddannelse, skipper og mandskab, liniedåb, sømandsovertro o.l.) og sømandsarbejder som vedligeholdelse af skrog og rigning (jfr. F 9 b, flag-, kompas- og sejlmager, skibstømrer);
skibe, fartøjer og både med alt tilbehør og udstyr (fiskerbåde og -kuttere, se F 7; skibs- og bådebygning, se F 9 b);
havne-, fyr- og vager-, lods-, rednings- og bjærgningsvæsen;
rute- og færgefart (herunder færger).

4. LUFTFART

5. POST- OG TELEGRAFVÆSEN
herunder også breve (ud fra postalt synspunkt; andre breve, se D 16 b).
Dagvogne, se E 2; primitiv telegrafi, se D 18 a.

6. TELEFONVÆSEN

7. RADIOFONI
herunder også fjernsyn.

F. NÆRINGSLIV

1. LANDBRUG
   a. *Bondens år*
      d.v.s. landbrugets rytme, landbrugsarbejdet og dets fordeling på årstiderne og døgnet, mands- og kvindearbejde, husbonds og tjenestekarls arbejde o.l.
   b. *Markinddeling*
      herunder overdrev, udskiftningskort, matrikelkort o.l.
   c. *Omdrift*
      herunder sædskifte, brak o.l.
   d. *Gærder og hegn*
      herunder også led, låger og skelsten.
   e. *Vanding og afvanding*
      herunder kunstvanding, grøftning og dræning.
   f. *Jordens rydning*
      herunder sten- og stødoptagning, rydning af krat o.l.
   g. *Mergling*
   h. *Gødning*
   i. *Jordens bearbejdning*
      herunder spade- og hakkebrug, pløjning, harvning og tromling samt såning.
   j. *Pasning af afgrøder*
      herunder lugning, tidselstikning, udjævning af muldvarpeskud o.l. samt fugleskræmsel (jfr. F 3), vogtning af marker o.l.
   k. *Høstredskaber*
   l. *Høhøst*
   m. *Kornhøst*

n. *Bjergning af foderlyng og løv*
herunder også indsamling af olden, rensdyrlav o.l.

o. *Tærskning*
herunder også kornets tørring og opbevaring.

p. *Særlige afgrøder*
som boghvede, hamp, hør (som tekstilplante, se L 1), raps, kartofler, roer og andre rodfrugter, sennep, tobak, ærter, humle (jfr. K 1 c), lupin, lucerne o.l.;
herunder grupperes også afgrødernes behandling og særlige redskaber dertil.

q. *Ensilering*

r. *Nyopdyrkning*

s. *Terrænforbedring*
som sandflugtsdæmpning, sikring mod muldflugt, kystsikring, inddigning og landvinding.
Dræning, se F 1 e.

t. *Husdyr*
herunder billeder af samt betegnelser for unge og voksne dyr; betegnelser for parringslyst og -akt, drægtighed og fødsel;
kalde- og lokkeord;
endvidere kvægsygdomme og -lægemidler.
Bier, se F 1 v; pelsdyr, se F 5; stuedyr, se J 2 x.

u. *Røgt*
herunder også pasning af hund (jfr. jagthund, F 6) og kat (pasning af stuedyr, se J 2 x);
tilberedning af foder, fodring, mugning og strøelse (jfr. F 1 h), renholdelse og strigling;
(stalde og stier, se I 1 a og m; staldbindsler o.l., jfr. I 1 m; hunde- og hønsehus, dueslag, jfr. I 1 a og m);
udsætning og indtagning; tøjring (herunder klaptræer, løbetøjr o.l.), løsdrift (herunder åg, hilder o.l.), hyrden og hans udstyr (byhyrde, se D 9 b), læskure, foldhuse og hyrdehytter.

v. *Biavl*
herunder kuber og stader og pasning af disse samt tilberedning af honning og voks.
Mjødfremstilling, se K 1 c; støbning af vokslys, se K 2.

2. UDNYTTELSE AF VILDE PLANTER
herunder såvel udnyttelsen af spiselige planter (f.eks. manna, bærfrugt, nødder, vild kål) som tekniske planter (f.eks. tang, rør, pil, lyng, revling), dog kun forsåvidt den ikke kan henføres til andre grupper som kostebinding, løbbinding, tækning, gødning o.s.v.

3. HAVEBRUG
herunder køkken- og prydhaver (jfr. I 1 a) samt private og offentlige parkanlæg, indbefattet zoologiske haver;
tilbehør som havehuse, -møbler, -vaser, -figurer o.l.;
havens planter og produkter (jfr. F 1 p);
havearbejdet samt de specielle haveredskaber (ikke-decide-rede haveredskaber, som dog anvendes i haven, se J 1 a);
handelsgartneri; herregårdsgartnere, havebetjente o.l.;
behandlingen af frugt og grønsager (dog ikke syltning o.l., herom se K 1 f).
Stueplanter og vinterhaver, se J 2 x.

4. SKOVBRUG
herunder om træer og vækster (jfr. A 6), deres pleje og pasning samt skovhugst (brænde, se K 4);
kul- og tjærebrænding;
forstvæsen, herunder også herregårdsskovfoged.

5. PELSDYRAVL

6. JAGT
herunder jagtvildt, indbefattet marsvin og sæler (jfr. A 7);

fælder, snarer, lokkedyr og lignende fangstredskaber (rotte- og musefælder, se D 22 a);
jagtbøsser med tilbehør (jfr. D 5 d og F 9 b, bøssemager);
andre jagtvåben som jagtknive og hirschfængere;
andet jagtudstyr som jægerdragt, jagthorn, -taske o.l.;
jagthunde, herunder hundedressur (jfr. F 1 u);
vildtbaner, herunder vildtbanesten;
skytter, herunder også herregårdsskytter;
fasaneri;
indsamling af fugleæg (måge- og vibeæg o.l.).

7. FISKERI

herunder beskrivelser og opmålinger af fiskerlejer samt tilhørende enkeltheder som fiskerboder, bådehuse, slæbesteder og stejlepladser;
fiskerbåde og -kuttere med udstyr (bådebygning, se F 9 b, både- og skibsbygger);
krogfiskeri med huggekroge, pilke, blink, sættekroge og bakker; herunder også ålejern og lystere;
garnfiskeri med våd, sætte- og drivgarn, glibe o.l., fremstilling af garnene samt tilhørende udstyr som pulsekøller o.l.;
fiskefælder som bundgarn, ruser og fiskegårde (herunder også ålekister) samt fremstilling og opsætning heraf;
fiskedamme og fiskeopdræt;
hyttefade, rygkurve o.l.;
fiskerøgning.

Fangst af sæler, marsvin o.l., se F 6.

8. HUSFLID

a. *Huggehusarbejde*
herunder også huggehusets indretning og redskaber.

b. *Kostebinding*
jfr. F 9 b, børstenbinder.

c. *Kurvefletning og løbbinding*
herunder også sivarbejder.
Jfr. F 9 b, kurvemager.

d. *Jydepottetilvirkning*
jfr. F 9 b, pottemager.

e. *Gårdrebslagning*
herunder også tilvirkning af tøjr ved håndvinde.
Jfr. F 9 b, rebslager.

f. *Simestrygning*
d.v.s. strygning af halm- og revlingsimer.

g. *Træ- og hornsketilvirkning*
jfr. F 9 b, skemager.

h. *Træskotilvirkning*
jfr. F 9 b, træskomager.

i. *Hjemmegarvning*
herunder enhver form for beredning og garvning af skind og huder i hjemmet.
Jfr. F 9 b, feldbereder og garver.

j. *Diverse husflidsarbejder*
som læderplastik, bast- og løvsavsarbejde o.l.

9. HÅNDVÆRK OG INDUSTRI

a. *Håndværk og industri i almindelighed*
herunder grupperes oplysninger af almen karakter samt sådanne oplysninger og genstande, som ikke kan henføres til et enkelt håndværks- eller industrifag.

b. *De enkelte håndværks- eller industrifag*
Gruppen deles op i de forskellige fag, således at industriel virksomhed, hvor det er muligt, placeres under det tilsvarende håndværk, f.eks. skibsværfter under både- og skibsbygger, brødfabrikker under bager og spritfabrikker under brændevinsbrænder. De forskellige specialarbejdere i industrien holdes samlet under den industrigren, hvortil de er knyttet, f.eks. formere under jernstøberi, svejsere og nittere under skibsværft o.l.

Inden for hvert fag anbringes materiale vedrørende redskaber, maskiner og arbejdsmetoder;
endvidere håndværkerens (arbejderens) personlige udstyr som felleisen, ziegenhainer, vandrebog o. l.;
uddannelse, herunder oplysninger og genstande vedrørende læretid, svende- og mesterstykke, svende- og mesterbrev, wanderschaft o. l.;
samt organisationer, herunder de gamle håndværkerlav med tilhørende genstande som faner, fattigbøsser, krus, kundschaft, lader, lavsskilte, ligvogne og -tæpper (jfr. D 27 f), regimente, skafferstokke, tobakstallerkener, velkomster, skilte, walltavler, zechbrætter o. l. samt de nyere fagorganisationer (ikke-industrielle fagorganisationer, se de respektive grupper, f. eks. havnearbejdernes under søfart, landarbejdernes under tyende); endvidere oplysninger om sociale forhold (lønninger, boligforhold o. l.) samt om forholdet mellem arbejdsgivere og beskæftigede, herunder også om arbejdskampe.

Nedenstående alfabetiske fortegnelse over håndværk og industrier gør ikke krav på fuldstændighed, men kan suppleres efter behov.

Asfaltfabrik
tjærebrænding, se F 4.
Automobilfabrik og -reparation
Både- og skibsbygger
herunder også jern- og stålskibsværfter.
Bager
herunder også brød- og kiksfabrikker.
Barber
bartskærer, jfr. D 21 b.
Billedskærer
Blikkenslager (gas- og vandmester)
jfr. kobbersmed.
Blytækker
Bogbinder
Bogtrykker
herunder også typograf.

Brolægger
Brygger
herunder også mosteri og mineralvandsfabrik;
jfr. K 1 c.
Brændevinsbrænder
herunder også sprit- og gærfabrik;
jfr. K 1 c.
Buntmager
Bødker
Børstenbinder
jfr. F 8 b.
Bøssemager
Cementfabrik
Chokolade- og sukkervarefabrik
Cikorie- og kaffesurrogatfabrik
Cinders- og koksfabrik
jfr. gasværk.
Cyklefabrikation og -reparation
Drejer
Dugmager
Elektricitetsværk
Elektriker
Elektromekanisk fabrik
Farve- og lakfabrik
Farver
jfr. L 8.
Fassbinder
jfr. vintapper.
Feldbereder
jfr. F 8 i.
Fjerrenseri
Flagmager
jfr. kompas- og sejlmager.
Forgylder
Fotograf
Garver
jfr. F 8 i.
Gasværk
jfr. cinders- og koksfabrik.
Glarmester
herunder også vinduespudser.
Glaspuster
Glødelampefabrik
Grovsmed
jfr. D 9 b.
Guldsmed
jfr. sølvsmed.
Gummifabrik
Gødningsfabrik
jfr. kemisk fabrik.
Gørtler
Handskemager
Hattemager
Hjul- og karetmager
Hægtemager
Instrumentmager
Jern- og stålværk
Jernstøberi
Juvelér
Kabel- og trådfabrik
Kaffebrænderi
Kakkelovnsmager
Kalkbrænder
Kammager
Kandestøber

Kemisk fabrik
jfr. gødningsfabrik.
Klaverbygger
Klejnsmed
Knapmager
Knivsmed
Kobbersmed
jfr. blikkenslager.
Kobberstikker
Kok
Korkvarefabrik
Kompasmager
jfr. flag- og sejlmager.
Konservesfabrik
Krudtmager, -møller
Kurvemager
jfr. F 8 c.
Lysestøber
jfr. sæbesyder og K 2.
Maler
Margarinefabrik
Maskinfabrik
Medicinalvarefabrik, se D 21 d.
Mejeri, se K 1 d.
Murer
Møllebygger
Møller
Nålemager
Nagelsmed
Oliemølle
Overskærer
Papirfabrik
Parykmager
Possementmager
Pottemager
herunder også lervare-, fajance- og porcelænsfabrik;
jfr. F 8 d.
Radiofabrikation og -reparation
Rebslager
jfr. F 8 e.
Renseri
jfr. K 6.
Sadelmager
herunder også lædervarefabrik;
jfr. tapetserer.
Saltraffinaderi
Savværk, se F 4.
Sejlmager
jfr. flag- og kompasmager.
Skemager
jfr. F 8 g.
Skibstømrer
jfr. E 3.
Skiferdækker
Skomager
herunder også skotøjsfabrik.
Skorstensfejer
Skrædder
herunder også konfektionsfabrik;
jfr. D 9 b.
Slagter
hjemmeslagtning og slagterier, se K 1 e.
Snedker
herunder også trævarefabrik.

Spinder
herunder også uld- og bomuldspinderi.
Sporemager
Stenhugger
Stentrykker
Stivelsesfabrik
Stolemager
herunder også møbelfabrik.
Strikkeri og trikotagefabrik
Stukkatør
Sukkerfabrik og -raffinaderi
Sværdfeger
Sæbesyder
herunder også sæbe-, soda- og kosmetikfabrik;
jfr. lysestøber og K 5.
Sølvsmed
jfr. guldsmed.
Tapetmager
Tapetserer
jfr. sadelmager.
Teglbrænder
jfr. I 6 e.
Tobaksspinder
Træskomager
jfr. F 8 h.
Tændstikfabrik
Tømrer (hustømrer)
Urmager
Vandværk, se D 24 a.
Vaskeri
jfr. K 6.
Vatfabrik
Vintapper
jfr. fassbinder.
Violinmager
Vulkaniseringsanstalt
Væver
herunder også væveri;
jfr. L 4.

10. MINERALUDVINDING
som jern- og saltudvinding, kulbrydning, kalk- og stenbrydning.

G. VARE- OG PENGEOMSÆTNING

1. HANDEL
a. *Bondehandel*
b. *Mærkeder og torvehandel*
c. *Kræmmere og prangere*
f.eks. hosekræmmere, kniplingskræmmere og deres udstyr; herunder også studedrift.

d. *Handelshuse og -kompagnier*
herunder også købmandsgårde og andre større enkeltmandsforetagender.

e. *Butikker og boder*
herunder butiksinventar, skilte o.s.v.
Interimistiske boder, se G 1 b.

f. *Emballage*

g. *Udstillinger*
som industriudstillinger, messer, købestævner og dyrskuer af generel art.
Enkelte virksomheders udstillinger sættes derimod under de respektive virksomheder, ligesom rent oplysende udstillinger placeres i de respektive grupper (f.eks. sundhedsudstillinger under D 22 a).

2. MØNT- OG PENGEVÆSEN
herunder mønter, pengesedler, veksler, aktier, obligationer o.l. samt pengeinstitutter som banker, sparekasser, kreditforeninger o.l.; børs (varebørs, jfr. G 1 d); vekselerer o.l.

3. TALBEREGNING
herunder oplysninger om mængde- og udbytteregning (dusin, ol, snes, trave o.l.) samt tælleapparater og -instrumenter.

4. MÅL OG VÆGT

a. *Længdemål*
herunder genstande som alenstok, meterstok, målebånd, skridtmålere o.l.

b. *Rummål*
herunder genstande som rudestokke, tønder, skæpper, pottemål, pæglemål o.l.

c. *Vægte*

d. *Flydevægte, brændevinsprøvere o.l.*
herunder også termometre som merkantile måleinstrumenter (jfr. A 5 og D 21).

H. BEBYGGELSE

herunder byplaner, købstad- og landsbypartier o. l.

I. BYGNINGER OG HUSBYGNING

1. BONDEGÅRD OG -HUS

a. *Hele gårde og huse*
herunder fuldstændige opmålinger og beskrivelser samt sådanne som omfatter samlede, sammenhørende enkeltheder; endvidere modeller, skifter, synsforretninger, hustomter og nedbrydninger.

b. *Grundplaner*

c. *Konstruktion*
herunder alle former for vægkonstruktion, for udvendig vægbeklædning og -beskyttelse, for tagkonstruktion (herunder kviste o. l.) og tagbeklædning.
Jfr. i øvrigt F 9 b, murer og tømrer, samt I 6.

d. *Udvendige lukker*
som døre, luger, porte og vinduer med tilhørende beslag samt genstande som dørhamre, dør- og portklokker og udendørs klokkestrenge (indendørs, se J 2 p).

e. *Glugger*
o. l. med eller uden lukke.

f. *Udvendige trapper og trappesten*
med tilhørende trappegelændere.

g. *Ud- og tilbygninger*
som udskud, korshuse, bagerovnsskjul, verandaer, altaner og altangelændere.

h. *Udvendige bygningsdele*
af ikke-konstruktiv betydning som brandstænger, vindfløje (jfr. A 5) og hustavler (mindeplader, se D 7 e; skilte, se G 1 e og F 9).

i. *Boder og spændhuse*
samt selvstændige, fritliggende jordkældre o.l.

j. *Gårdspladser*
herunder brolægningen (jfr. I 6 h).
De tilknyttede genstande, se de pågældende saggrupper, f.eks. vandingstrug, se D 24 b; madklokker, se K 1 g.

k. *Rum i boligen*
og deres indretning, d.v.s. hele stuer og rum samt sammenhørende enkeltheder herfra.

l. *Ildsteder og opvarmning*
herunder åbne ildsteder uden røgaftræksarrangement, i hus eller udendørs, indbefattet esser med eller uden overhvælving eller andet dække;
åbne skorstene og kaminer med det nagelfaste tilbehør som skorstenshamre og -døre, kaminhylder, sodstænger med lænke eller kedelske, skorstensvinder og indmurede varmeplader samt fast tilknyttede genstande som ildbukke, trefødder, kaminforsatser o.l.; herunder endvidere askegrav;

ovne som bagerovne (herunder bagerovnsskjul og ovnhuse; bagerovnsredskaber, se K 1 b) og potte- og kakkelovne af enhver art med fast tilhørende genstande som tørreindretninger, skærme, stølpe o.l. (knæduge, se J 2 v. – Hørovne, se L 1; ovne til brænding af lerpotter, se F 8 d og F 9 b, pottemager; teglovne, se F 9 b, teglbrænder, og I 6 e);

komfurer og andre kogeindretninger som gruekedler o.l.; transportable varmegivere som ildkiker, varmebækkener, varmedunke, varmesten o.l. (fyrfade, se J 3 a; glødfade og tænger, se D 30 a);

maltkøller, herunder også køllehuse (fælles kølle, jfr. D 9 c).
Ildgøring og hertil knyttede genstande som ildtøj, brændekurve,

asketrug o.l., se K 3; skorstensrensning, se F 9 b, skorstensfejer; skorstenssyn, se D 23 b.

m. *Rum i udhuse*
som stalde, loer, stænger o.l. og deres indretning samt sammenhørende enkeltheder herfra.
Huggehus, se F 8 a.

n. *Gulve*
herunder alle former for gulve med eller uden belægning (jfr. I 6 i).

o. *Indvendig vægbeklædning og -dekoration*
f.eks. kalkning, maling, paneler, forsider til alkovesenge (hele senge, se J 2 d), forsider til panelskabe (hele skabe, se J 2 h), dørstykker, væglister, vægfliser, gobeliner, vægtæpper, drætteduge, vægmåtter (jfr. J 2 d) og tapeter.

p. *Lofter*
herunder stængelofter, brædde lofter og andre former for lofter samt loftsbeklædning som stuk, loftslister og loftsmalinger.

q. *Indvendige lukker*
som døre og lemme med tilhørende beslag.

r. *Indvendige trapper*
med tilhørende gelændere samt faste stiger (løse stiger, se J 1 b).

s. *Andre nagelfaste genstande i boligen*
som hylder og ræk (herunder hyldeklæder og kast), knager o.l.

t. *Andre nagelfaste genstande i udhuse*
som hylder, knager o.l.

2. PRÆSTEGÅRD
rubricering som under I 1.

3. HERREGÅRD OG SLOT
rubricering som under I 1; jfr. D 5 c.

4. KØBSTADHUS OG -GÅRD
rubricering som under I 1.

5. VILLAER OG LANDSTEDER
herunder også sommerhuse.
Rubricering som under I 1.

En række bygninger anbringes under specielle saggrupper, f.eks.
acciseboder og bomhuse, se D 4,
degnehuse, se D 14 c,
fattighus og -gård, se D 19 b,
fiskerhytter, -boder, bådehuse, se F 7,
fælles maltkøller, se D 8 b og 9 c,
hyrdehytter, kreaturlæskure, se F 1 u,
kirker og andre sakrale bygninger, se D 11 b og d,
kirkelader og -stalde, se D 11 f,
skoler, se D 14 c,
tobakshuse, se F 1 p,
tørvehytter, -huse (i moser), se K 4.

6. HUSBYGNING
a. *Husbygning i almindelighed*
herunder oplysninger af almen karakter samt overtro knyttet til husbygning.
b. *Tømmertilhugning og -rejsning*
herunder også rejsegilde.
Jfr. F 9 b, tømrer.
c. *Klining*
herunder også klinegilde.
d. *Kalkning og afstølpning*
e. *Hjemmefremstilling af mursten*
håndværksmæssig og industriel fremstilling, se F 9 b, teglbrænder.
f. *Grundmursbygning*
jfr. F 9 b, murer.

g. *Tækning*
herunder lægning af alle former for tagbeklædning (jfr. F 9 b, blytækker, murer, skiferdækker); endvidere rørskær (jfr. F 2).

h. *Brolægning*
jfr. F 9 b, brolægger.

i. *Lægning af gulve*
herunder lægning af lergulve og andre gulvformer, for så vidt arbejdet ikke kan henføres til en af håndværksgrupperne (f.eks. lægning af trægulve, se F 9 b, tømrer).

7. FLYTNING
herunder flyttedag, indflytningsriter o.l.
Nygiftes indflytning, se D 27 d.

J. INVENTAR

1. FORSKELLIGE REDSKABER OG GENSTANDE I UDHUSE

a. *Håndredskaber o.l.*
herunder anbringes kun sådanne redskaber, der ikke har en fast afgrænset brug, som f.eks. forke, grebe, river, skovle, spader, graveplader, kurve, kornsække, slibesten o.l.

b. *Stiger*
herunder anbringes kun løse stiger (faste, se I 1 r; trappestiger, se J 3 b).

2. INDBO

a. *Hele møblementer*
eller sammenhørende enkeltstykker.

b. *Borde*
af enhver art til almindelig brug samt dele heraf som løse bakker til bakkeborde, enkelte fliser til fliseborde; endvidere genstande som bordhimle o.l.

Borde til speciel brug sættes derimod under de pågældende saggrupper, således syborde under L 10; skriveborde under D 16 c; tobaksborde under D 30 a; spilleborde under D 28 g.

c. *Siddemøbler*

som stole, taburetter, puffer, bænke, kanapeer, sofaer, divaner o.l. samt dele heraf eller hørende hertil som løse betræk, løse bænketranniker, løse bænkedyner og hynder, løse sæder, puder o.l.

Natstole, se D 22 a; barnestole, også kombineret med bord, se D 27 b; gåse- og hønsebænke, jfr. F 1 u; agehynder, jfr. E 2.

d. *Liggemøbler*

d.v.s. løse og faste sengesteder med tilhørende sengetøj og andet udstyr (omhæng, sengeheste, -bånd, vægmåtter (jfr. I 1 o) o.l.).

Slagbænke og sovesofaer, se J 2 c; vugger med tilhørende udstyr, se D 27 b; løse alkoveforsider o.l., se I 1 o; pyntehåndklæder, se J 2 v.

e. *Fodskamler*

herunder også løse betræk.

f. *Kister*

med tilhørende kistefødder; herunder også kister med en enkelt skuffe.

Kistebænke og puffer, se J 2 c; kisteborde, se J 2 b; dragkister, se J 2 i; løse kistebilleder, se J 2 u.

g. *Kombinerede møbler*

d.v.s. møbler med 2 eller flere funktioner, f.eks. »kontorer«, sekretærer, chatoller med eller uden opsats og buffet'er.

h. *Skabe*

med eller uden skuffer; herunder også løse panel- og vægskabe (men løse forsider herfra, der har dannet et led i vægbeklædningen, se I 1 o).

Kirkeskabe, se D 11 c; skabsborde, se J 2 b; stolpeklude, se J 2 v.

i. *Skuffemøbler*

som dragkister, kommoder, »kabinetter« og chiffonierer.

j. *Skrin og æsker*
herunder også attrapskrin.
Toiletskrin, se D 22 b; hatte- og hovedtøjsæsker samt lin- og tøjbakker, se N 1 og 2; smykkeskrin, se N 3 i.

k. *Miniaturemøbler*
dukkemøbler, se D 28 f.

l. *Hyldemøbler*
som reoler, taveletter, pyramider og etagerer.
Nagelfaste hylder, se I 1 s.

m. *Konsoller*
herunder også søjler, gueridoner og piedestaler.
Spejlkonsoller, jfr. J 2 t.

n. *Knagemøbler*
som knager, stumtjenere, nøglebrætter o.l.
Nagelfaste knager, se I 1 s; håndklædeholdere, se D 22 b.

o. *Skærmbrætter*
ovnskærme, se I 1 l.

p. *Klokkestrenge*
d.v.s. indendørs klokkestrenge (udendørs, se I 1 d).

q. *Gulvtæpper og -måtter*

r. *Gardiner og portierer*
med tilbehør som stænger, bøjler, ringe o.l.

s. *Belysningslegemer*
af enhver art som lys, pråse, stabler, lysestager, lamper, lampetter, lysekroner, lygter o.s.v. og deres faste tilbehør som profitter, lysesakse, lyseslukkere o.l.
Belysningslegemer, der udelukkende eller fortrinsvis har speciel anvendelse som vognlygter og særlige håndværkerlamper, anbringes under de pågældende saggrupper.
Lysestøbning o.l., se K 2.

t. *Spejle*
herunder også spejlrammer og -konsoller.

u. *Skilderier*
af enhver art: malede, tegnede, trykte og fotografisk fremstillede skilderier og portrætter, silhouetter, skilderier på

glas, af strå, fjer og klude, broderede skilderier; endvidere skilderier og relieffer af biscuit, voks, gips o.l.; litofanier; sentensstykker og skriftsprog til ophængning (andre, se D 12; bryllupsvers, se D 27 d; gravvers, se D 27 f); platter o.l. genstande til ophængning; løse kistebilleder (billeder fastgjort i kister, se J 2 f); avismapper o.l. samt løse skilderirammer.

v. *Pyntegenstande*

som vaser o.l. beholdere til pynt (urtepotter, urtepotteskjulere og jardinierer, se J 2 x), bojaner, potpourrikrukker; pyntefade; pynteopsatser, prydtønder o.l.; buster, statuetter, nips o.l. dekorationsstykker til opstilling; uroer o.l. genstande til ophængning i loftet; tekstiler som bordtæpper, bordløbere, lyseduge, pyntehåndklæder, stolpeklude, knæduge o.l.

x. *Stuekultur*

d.v.s. dyrkning af stueplanter (herunder vinterhaver) samt opdræt og pasning af stuedyr som kanariefugle, papegøjer, guldfisk og aber; herunder tilhørende genstande som urtepotter, urtepotteskjulere, jardinierer, blomsterborde, kander til blomstervanding o.l. samt fuglebure, akvarier o.l.

Hund og kat, se F 1 u.

3. HUSGERÅD

a. *Bordstel og borddækning*

herunder anbringes forrest i gruppen hele stel eller sammenhørende sæt som spisestel, kaffe-, the- og chokoladestel, punche- og likørstel med eller uden bakke;
herefter enkelte stykker som skåle, fade, tallerkener, kopper, glas, flasker o.l. med tilbehør;
spisebestik og specielle knive, gafler og skeer;
andre til borddækningen knyttede genstande som duge,

løbere, servietter og servietbånd, bordbakker og bakkeservietter (lin- og tøjbakker, se N 1 og 2), bordpynt, bordklokker, bordbørster, nøddeknækkere, themaskiner, fontæner o.l.

Oplysninger om måltider, bordskik o.l., se K 1 g.

b. *Køkken- og bryggerstøj*

herunder alle genstande, som benyttes ved fremstilling, opbevaring og transport af mad- og drikkevarer samt andre genstande knyttet til køkken og bryggers som trappestiger, huggeblokke (jfr.F 8 a).

Genstande, som benyttes ved tilberedning af madvarer ved bordet, f.eks. themaskiner og forskærersæt, se J 3 a; genstande, som benyttes ved specielle arbejder, f.eks. bagning, brygning, mælkens behandling, slagtning, opvask og rengøring, se de pågældende specialgrupper; oplysninger om madlavning, se K 1 g.

K. HUSHOLDNING

1. TILBEREDNING AF FØDEVARER

a. *Hjemmemaling*

herunder redskaber som håndkværne o.l.

Tørring af korn til hjemmemaling, se F 1 o.

b. *Bagning*

herunder oplysning om alle former for bagning samt genstande som melbing, dejgtrug med tilhørende redskaber, bagerovnsredskaber, kageruller, -forme, -stempler og -sporer (vaffel- og goderådsjern samt æbleskivepander, se J 3 b).

Jfr. F 9 b, bager; bagerovn, se I 1 l.

c. *Brygning*

herunder både ølbrygning (jfr. F 9 b, brygger), indbefattet maltgøring (maltkølle, se I 1 l; fælles maltkølle, se D 8 b og 9 c), og brændevinsbrænding (jfr. F 9 b, brændevinsbrænder) samt mjød- og mostfremstilling.

d. *Mælk*
herunder malkning, mælkens behandling samt smør- og ostefremstilling.
Her grupperes også mejeribrug (»hollænderier«, andelsmejerier o.l.).

e. *Slagtning*
herunder selve slagtningen, tilberedningen af pølser, sylte, finker o.l., saltning og røgning af slagtemaden samt slagterier (andelsslagterier o.l.).
Jfr. F 9 b, slagter.

f. *Konservering af fødemidler*
herunder syltning og henkogning samt saltning, tørring og røgning.
Konservering af slagtemad, se K 1 e; konservering af fisk, se F 7.

g. *Måltider og madlavning*
herunder oplysninger om navn og tidspunkt for måltiderne, om disses bestanddele og tilberedning, kostforhold i almindelighed og i særlige tilfælde samt årsforbrug af fødevarer; her anbringes endvidere genstande som kogebøger, madklokker o.l.
Bordstel og borddækning, se J 3 a; køkken- og bryggerstøj, se J 3 b.

2. LYSESTØBNING
herunder også fremstilling af væger o.l.; endvidere fremstilling af andre belysningsstoffer, f.eks. tran.
Belysningslegemer, se J 2 s.

3. ILDGØRING
d.v.s. ildfrembringelse, optænding og ildens pasning; herunder anbringes genstande som fyrtøjer med tilbehør, fyr-, svovl- og tændstikker samt fidibusser med beholdere og holdere, ildtøj og ildtøjsholdere (ildskuffer, -klemmer, -pustere o.l.), brændekurve og kulkasser, asketrug o.l.

4. BRÆNDSEL
herunder alle former for brændsel som brænde, tørv, brunkul, andet kul, lyng, halm, tørret gødning o.l. samt fremstilling heraf, f.eks. brændehugning, tørvegravning, brænding af tørvekul (brænding af trækul, se F 4).

5. HJEMMEFREMSTILLING AF VASKE- OG RENGØRINGSMIDLER
jfr. F 9 b, sæbesyder.

6. VASK OG STRYGNING
herunder også mangling, rulning, presning o.l.
Personlig renlighed, se D 22 b.

7. OPVASK OG RENGØRING
sanitære forhold, se D 22 a.

L. TEKSTILTILVIRKNING

1. HØR
herunder om hørrens dyrkning og tilberedning indtil spindestadiet.

2. ULD
herunder fåre- og hundevask og -klipning samt uldens tilberedning indtil spindestadiet.

3. SPINDING OG GARN
herunder om spinding samt garnhaspning og -vinding af hør og uld m.v.
Jfr. F 9 b, spinder.

4. VÆVNING
herunder også trending.
Jfr. F 9 b, væver.

5. BLEGNING

6. VALKNING
herunder også valkemøller (jfr. F 9 b, møller).

7. STAMPNING
herunder også stampemøller (jfr. F 9 b, møller).

8. FARVNING
jfr. F 9 b, farver.

9. BÅND- OG SNORETEKNIK
herunder båndvævning, -knytning, -fletning, sprang (linkning), båndsnoning, virkning o. l.

10. SYNING OG STOPNING
herunder også genstande som syborde og -skrin, vindsler, voks, symaskiner o. l.
Syerske, se F 9 b, skrædder.

11. STRIKNING
jfr. F 9 b, strikkeri og trikotagefabrik; hosekræmmer, se G 1 c.

12. TRENDFLETNING

13. KNIPLING
kniplingskræmmer, se G 1 c.

14. HÆKLING, FILERING, GIMPNING o. l. HÅNDARBEJDER

M. TEKSTILER

(NB. gruppen har kun betydning som eventuel samlings-

gruppe for henvisninger til tekstilernes brugsområde, f.eks.
kirkelige tekstiler, se D 11 c,
militære faner og bannere, se D 5 g,
håndklæder o.l., se D 22 b,
vuggetøj o.l., se D 27 b,
ligtøj og tekstile gravfund, se D 27 f,
tekstiler til rejsebrug, se E 2,
tekstiler til rumudstyr, se I 1 k, o og s,
tekstilt indbo, se J 2
tekstilt husgeråd, se J 3
tekstiler af ubestemmelig brug, se P).

N. DRAGTER

1. ALMUEDRAGTER
   a. *Mandsdragter*
      d.v.s. alle dragtdele fra overtøj til undertøj, indbefattet fodtøj, samt tilbehør til dragten som lommetørklæder o.l.; herunder endvidere genstande som hatteæsker.
      Brudgomsdragt, jfr. D 27 d; kørekapper, se E 2; høstdragt, se F 1 l og m; manchetknapper o.l., se N 3 f.
   b. *Kvindedragter*
      d.v.s. alle dragtdele fra overtøj til undertøj, indbefattet fodtøj, samt tilbehør til dragten som lommetørklæder o.l.; herunder endvidere genstande som hovedtøjsæsker og lin- og tøjbakker.
      Brudedragt, jfr. D 27 d; høstærmer o.l., se F 1 l og m.
   c. *Børnedragter*
      d.v.s. såvel spædbarnsdragt som børns dragt, indtil de går over til voksen dragt; herunder alle dragtdele fra overtøj til undertøj, indbefattet fodtøj, samt tilbehør til dragten.
      Dåbsdragter og faldhatte, se D 27 b.

2. HØJERE STANDS DRAGTER

a. *Mandsdragter*

d.v.s. alle dragtdele fra overtøj til undertøj, indbefattet fodtøj, samt tilbehør til dragten som lommetørklæder o.l.; herunder endvidere genstande som hatteæsker.

Brudgomsdragt, jfr. D 27 d; kørekapper o.l., se E 2; manchetknapper o.l., se N 3 f.

b. *Kvindedragter*

d.v.s. alle dragtdele fra overtøj til undertøj, indbefattet fodtøj, samt tilbehør til dragten som lommetørklæder o.l.; herunder endvidere genstande som hovedtøjsæsker og lin- og tøjbakker.

Brudedragt, jfr. D 27 d.

c. *Spædbørnsdragter*

d.v.s. alle dragtdele samt tilbehør til dragten.

Dåbsdragter, se D 27 b.

d. *Drengedragter*

d.v.s. alle dragtdele fra overtøj til undertøj, indbefattet fodtøj, samt tilbehør til dragten som lommetørklæder o.l.

e. *Pigedragter*

d.v.s. alle dragtdele fra overtøj til undertøj, indbefattet fodtøj, samt tilbehør til dragten som lommetørklæder o.l.

(Dragter til speciel brug henvises til de pågældende saggrupper, f.eks.
kirkelige dragter, se D 11 e,
militære dragter, se D 5 h,
ligtøj, se D 27 f,
tyendedragter, se C 4,
rejsetøj, se E 2,
ridedragter, se E 2,
høstdragter, se F 1 l og m,
jagtdragter, se F 6,
håndværkerdragter, se F 9 b).

3. SMYKKER
   a. *Sammenhørende smykkesæt*
   b. *Hovedsmykker*
      f.eks. pandebånd, diademer, kroner (brudekroner, se D 27 d), kamme, pyntehårnåle, kappe- og hattenåle (jfr. N 1 b og N 2 b), ørenringe.
   c. *Halssmykker*
      f.eks. halskæder, medailloner, hængesmykker.
   d. *Arm- og fingerringe*
   e. *Smykker til at stikke fast*
      f.eks. brocher, agraffer, sjalsnåle, pynte- og slipsnåle.
   f. *Smykker til påsyning*
      f.eks. snøremaljer (herunder snørenål og -kæde), bradser, knapper, herunder manchetknapper.
   g. *Sko-, knæ-, forklæde- og bæltespænder*
   h. *Bælter og livbånd*
      (jfr. N 1 b; N 2 b og e), herunder chatelainer, nøgleringe, bæltekroge og kjoleholdere.
   i. *Smykkeskrin o.l.*

O. GENSTANDE TIL PERSONLIG BRUG

1. VIFTER

2. BUKETTER, BUKETHOLDERE o.l.

3. PARASOLLER OG PARAPLYER

4. STOKKE
   herunder også løse stokkeknapper.

5. STØVLEKNÆGTE OG STØVLETRÆKKERE
   herunder støvle- og skolæster, skohorn samt støvleknappere.

6. HOVEDVANDSÆG OG DESMERDÅSER
herunder også lugteflasker.

7. KRIDTHUSE, DUKATDÅSER, SPAREBØSSER o.l.

8. PUNGE, TASKER, MAPPER o.l.
(pengekat, jfr. G 1 c).

9. BRILLER, LÆSEGLAS, KIKKERTER o.l.
herunder også lommekompasser o.l.

10. FOLDE- OG LOMMEKNIVE
(foldeknive til bordbrug, jfr. J 3 a).

11. LOMMEFLASKER OG -LÆRKER

12. STAMBØGER, POESIBØGER, SOUVENIRS, ALBUMS o.l.

13. LOMME-, NOTES- OG REGNSKABSBØGER

14. JUBILÆUMS- OG ERINDRINGSGAVER

15. VISITKORT OG PAS

16. PRIVATE VÅBEN
som pistoler, totenschlägere, stokkekårder o.l. (Militære våben, se D 5 d; jagtvåben, se F 6; ikke-militære uniformskårder, se de respektive specialgrupper).

P. ARTS- OG TYPEBESTEMMELIGE GENSTANDE

d.v.s. hele genstande og brudstykker, hvis brug ikke kan nærmere bestemmes;

herunder anbringes f.eks. ikke fuldt ud brugsbestemmelige økser, knive og andet værktøj, løse håndtag, søm, nøgler, låse, beslag o.l.

Q. HELT UBESTEMMELIGE GENSTANDE

herunder også ubestemmelige brudstykker.

R. FORFALSKNINGER

S. UDGRAVNINGER

anbringes samlet af praktiske grunde; hele genstande, der med sikkerhed kan indordnes i en af de foregående grupper, får henvisningskort i den pågældende gruppe.

T. MUSEUMSHISTORIE

herunder billeder og oplysninger om museers tilblivelse, organisation, udstilling, arbejde og personale samt genstande, der belyser disse forhold.

REGISTER OVER GRUPPER

Aftægt 26
Almuedragter 55
Apoteker 27
Arm- og fingerringe 57
Arts- og typebestemmelige genstande 58
Året 28
Årets gang og højtider 28
Bagning 51
Barndom 29
Bebyggelse 43
Befolkning 16
Befolkningselementer, Særlige 17
Befolkningsgrupper 16
Belysningslegemer 49
Biavl 35
Bjergning af foderlyng og løv 34
Blegning 54
Boder og spændhuse 44
Bogbind 25
Bog- og skriftvæsen 25
Bomærker, signeter og segl 25
Bondegård og -hus 43
Bondehandel 41
Bondens år 33
Borde 47
Bordstel og borddækning 50
Brandkorps 27
Brandslukningsredskaber 27
Brandværn 27
Brandvæsen 27
Briller, læseglas, kikkerter o.l. 58
Brolægning 47
Brygning 51
Brændsel 53
Brønde 28
Budstikke, signalflag, bavn o.l. 26

Buketter, buketholdere o.l. ... 57
Butikker og boder ... 42
Bygninger og husbygning ... 43
Bygningsdele, Udvendige ... 43
Bystyre og -administration ... 20
Bælter og livbånd ... 57
Bøger og breve ... 25
Børnedragter (almue) ... 55
Børneforsorg ... 26
Bånd- og snoreteknik ... 54
Dans ... 30
Dragter ... 55
Drengedragter (højere stand) ... 56
Dyrekampe ... 30
Dystløb ... 30
Død og begravelse ... 29
Døgnet ... 28
Efterretnings- og nyhedstjeneste ... 26
Ejendele til fælles afbenyttelse (købstad) ... 21
Ejendele til fælles afbenyttelse (sogn og landsby) ... 21
Emballage ... 42
Ensilering ... 34
Familie ... 17
Farvning ... 54
Fastelavn ... 29
Fattighus og -gård ... 26
Fiskeri ... 36
Flydevægte, brændevinsprøvere o.l. ... 42
Flytning ... 47
Fodskamler ... 48
Folde- og lommeknive ... 58
Folketro ... 24
Forfalskninger ... 59
Forlystelsesliv ... 30
Forsikringsvæsen ... 26
Forstanderskab og almisse ... 26
Forsørgelsesvæsen ... 26
Fortællinger ... 17
Fæste og hoveri ... 22
Fødemidler, Konservering af ... 52

Fødevarer, Tilberedning af 51
Fødselsdag 29
Gader, veje og broer 31
Gardiner og portierer 49
Genstande til personligt brug 57
Gilder og sammenkomster 30
Glober og landkort 15
Glugger 43
Grundmursbygning 46
Grundplaner 43
Gudstjeneste 23
Gulve 45
Gulve, Lægning af 47
Gulvtæpper og måtter 49
Gærder og hegn 33
Gødning 33
Gøgl 31
Gåder 18
Gårde og huse, Hele 43
Gårdrebslagning 37
Gårdspladser 44
Halssmykker 57
Handel 41
Handelshuse og -kompagnier 42
Havebrug 35
Helligtrekonger 29
Herregård 22
Herregård og slot 45
Herregårdens administration 22
Herregårdens liv 22
Himmellegemer 15
Hjemmegarvning 37
Hjemmemaling 51
Hof 20
Hospitaler 26
Hovedsmykker 57
Hovedvandsæg og desmerdåser 58
Huggehusarbejde 36
Husbygning 46
Husdyr 34

Husflid 36
Husflidsarbejder, Diverse 37
Husgeråd 50
Husholdning 51
Hyldemøbler 49
Hækling, filering, gimpning o.l. håndarbejder 54
Høhøst 33
Højere stands dragter 56
Hør 53
Høstredskaber 33
Håndredskaber o.l. 47
Håndværk og industri i almindelighed 37
Håndværk og industri 37
Håndværks- og industrifag, De enkelte 37
Idræt 30
Ildebrand 27
Ildgøring 52
Ildsteder og opvarmning 44
Indbo 47
Indvendige lukker 45
Inventar 47
Jagt 35
Jorden 15
Jordens bearbejdning 33
Jordens rydning 33
Jubilæums- og erindringsgaver 58
Jul 29
Jydepottetilvirkning 37
Kalendere 28
Kalkning og afstølpning 46
Kirkebygninger 22
Kirkegårde 23
Kirkeinventar 23
Kirkelige dragter 23
Kirkens administration 22
Kirkevæsen 22
Kister 48
Klining 46
Klokkestrenge 49
Klostre 23

Knagemøbler 49
Knipling 54
Kombinerede møbler 48
Konservering af fødemidler 52
Konsoller 49
Konstruktion 43
Kornhøst 33
Kostebinding 36
Kridthuse, dukatdåser, sparebøsser o.l. 58
Krigsmaskiner 19
Kroer og beværtninger 31
Kræmmere og prangere 41
Kurvefletning og løbbinding 37
Kvindedragter (almue) 55
Kvindedragter (højere stand) 56
Købstad 20
Købstadens liv 21
Købstadhus og -gård 46
Køkken- og bryggerstøj 51
Landbefordring og -transport 32
Landbrug 33
Landsbyens styre 21
Landsteder, Villaer og 46
Leg 30
Levnedsbeskrivelser 29
Liggemøbler 48
Livets gang og højtider 29
Lofter 45
Lomme-, notes- og regnskabsbøger 58
Lommeflasker og -lærker 58
Lotterivæsen 30
Lovgivning 18
Luftfart 32
Lukker, Indvendige 45
Lukker, Udvendige 43
Lysestøbning 52
Læger 26
Lægevæsen 26
Længdemål 42
Mand og kvinde 16

Mandsdragter (almue) 55
Mandsdragter (højere stand) 56
Markeder og torvehandel 41
Markinddeling 33
Menneskelige legeme, Det 16
Mennesker 16
Menneskетyper 16
Mergling 33
Milde stiftelser og alderdomshjem 26
Militære anlæg 19
Militære faner og bannere 19
Militære operationer 19
Militære transportmidler 19
Militære uniformer 19
Militær organisation 19
Militært udstyr, Andet 20
Militærvæsen 19
Mineraludvinding 41
Miniaturemøbler 49
Miniatureteater 31
Missionsvirksomhed 23
Monumenter 20
Mursten, Hjemmefremstilling af 46
Museumshistorie 59
Musik 31
Mælk 52
Mærkedage 28
Møblementer, Hele 47
Møbler, Kombinerede 48
Mønt- og pengevæsen 42
Mål og vægt 42
Måltider og madlavning 52
Nagelfaste genstande i boligen, Andre 45
Nagelfaste genstande i udhuse, Andre 45
Nationalt liv 20
Natur 15
Nyopdyrkning 34
Nytår 29
Næringsliv 33
Offentlige afgifter 18

Offentligt liv 20
Omdrift 33
Omgangsformer 17
Oplysning 25
Opvask og rengøring 53
Ordsprog, mundheld og talemåder 18
Parasoller og paraplyer 57
Pasning af afgrøder 33
Pelsdyravl 35
Person- og tilnavne 17
Personlig renlighed 27
Personlig brug, Genstande til 57
Pigedragter (højere stand) 56
Pinse 29
Politisk liv 20
Post- og telegrafvæsen 32
Presse 26
Præstegård 45
Punge, tasker, mapper o.l. 58
Pyntegenstande 50
Påske 29
Radiofoni 33
Redskaber og genstande i udhuse, Forskellige 47
Regering og administration 18
Religiøst liv 23
Renlighed 27
Retsvæsen 18
Rim og remser 18
Ringe, Arm- og fingerringe 57
Rum i boligen 44
Rum i udhuse 45
Rummål 42
Røgt 34
Samfærdsel 31
Sanitære forhold 27
Selskaber og foreninger 20
Siddemøbler 48
Simestrygning 37
Skabe 48
Skilderier 49

Skolebygninger 24
Skolegang og undervisning 24
Skoleinventar 24
Skolens liv 24
Skolerekvisitter 24
Skovbrug 35
Skrin og æsker 49
Skriverekvisitter 25
Skråtobak 31
Skuffemøbler 48
Skærmbrætter 49
Slagtning 52
Smykker 57
Smykker til at stikke fast 57
Smykker til påsyning 57
Smykkeskrin o.l. 57
Smykkesæt, Samhørende 57
Snus 31
Sogn og landsby 21
Sognets og landsbyens liv 22
Sognets styre 21
Spejle 49
Spil 30
Spinding og garn 53
Sprog 17
Spædbørnsdragter (højere stand) 56
Spænder, Sko-, knæ-, forklæde- og bælte- 57
Stambøger, poesibøger, souvenirs, albums o.l. 58
Stampning 54
Stat og samfund 18
Stiger 47
Stokke 57
Strikning 54
Stuekultur 50
Støvleknægte og støvletrækkere 57
Sygdomme og lægemidler 26
Syning og stopning 54
Særlige afgrøder 34
Særlige befolkningselementer 17
Søfart 32

Talberegning 42
Teater 31
Tegne- og malerekvisitter 25
Tekstiler 54
Tekstiltilvirkning 53
Telefonvæsen 32
Terrænforbedring 34
Tidsmåling ..... 2[illegible]
Tobak 31
Tobaksrygning 31
Trapper, Indvendige 45
Trapper og trappesten, Udvendige 43
Trendfletning 54
Træ- og hornsketilvirkning 37
Træskotilvirkning 37
Tyende 17
Tækning 47
Tærskning 34
Tømmertilhugning og -rejsning 46
Ubestemmelige genstande, Helt 59
Udgravninger 59
Udmærkelser 20
Udnyttelse af vilde planter 35
Ud- og tilbygninger 43
Udstillinger 42
Udvendige lukker 43
Uld 53
Undervisning 24
Undervisningsadministration 24
Ungdom 29
Ure 28
Valkning 54
Vandet 15
Vandforsyning 28
Vanding og afvanding 33
Vandingssted og -trug 28
Vare- og pengeomsætning 41
Vask og strygning 53
Vaske- og rengøringsmidler, Hjemmefremstilling af 53
Vejr 15

Vifter 57
Vilde dyr 16
Vilde planter 16
Villaer og landsteder 46
Viser 18
Visitkort og pas 58
Vægbeklædning og -dekoration, Indvendig 45
Vægte 42
Vævning 53
Våben 19
Våben, Private 58
Ægteskab 29